1940 ий
21
НОЯБРЬ
102 (715)
Акше 5 ыр.

11-ше ИЙ ЛЕКТЕШ

Рвезе коммунист

Чыла эллласе пролетарий-шамыч, ушныза!

ВЛКСМ Маробком ден Йошкар-Ола Горком орган

Комсомольский активым эреак воспитыватлаш

Эртыше отчетно-сайлымаш кампаний комсомольский организаций - шамычлан союзный пашам виянгдымашке комсомольский активым кумдан мобилизоватлашышт кугу йӧным ыштыш. Руководящий комсомольский пашашке тӱжем дене у актив тольо. Нунын кокла гыч ятырже отчетно-сайлымаш погынымаш эртымын первый кечылаже гычак комсомольский пашам перестроитлымашке кумда активым, чыла комсомолец-шамычым мобилизоватлаш тӱҥальыч.

Горно-Марийский район „Пионер-судостроитель" промколхоз пелен(с)е комсомольский организаций(ын) секретарьже Мартынова йолташ комсомолец - шамычым производственный пашашке сай мобилизоватлен моштен. Комсомолец шамыч шурным погымаште, кылтам шиймаште ик эн сай инициатор лийын шогеныт.

Звениговский райкомол пленум членшамычым, внештатный инструктор-шамычым союзный пашам виянгдымашке начар огыл мобилизоватлен. Мутлан, райкомол пленум член Г. Ф. Иванов йолташ Кужмарский сельсоветысе первичный комсомольский организаций-шамычын секретарьышт дене воспитательный пашам эреак ыштен толеш. Отчетно-сайлымаш погынымаш деч вара тудо секретарь-шамыч дене семинарым кок гана эртарен. Тыге полшымо дене пытартыш жапыште „Великий путь", Калинин лӱмеш, „Север" колхоз-шамыч пеленсе комсомольский организацийлаште союзный паша ятырак саемын.

Тыгай сай примерым республика мучко шуко ончыкташ лиеш. Но ятыр районлаште комсомольский актив дене пашам ыштымаш але путырак начар кая. Юринский райкомолын эреак действоватлыше комиссийже-шамыч шке пашашкышт але марте кӱлешын пижын огытыл. Районысо комсомолец-шамыч коклаште партийный пропагандым кузе организоватлыме нерген агитаций да пропаганда паша дене комиссийын председательже Документов йолташ вимом ок шинче. „Красное знамя" колхоз Юринский поселок воктене, а райкомол бюро член да тудын эреак действоватлыше комиссийже-шамычын членышт отчетно-сайлымаш погынымаш деч вара тиде организацийыш ик ганат миен огытыл. „Красное знамя" колхоз пеленсе комсомольский организацийыште 38 комсомолец уло, но нунын коклаште партий историйым, Сталин йолташын биографийжым тунемммашым организоватлыме огыл, комсомольский оэнлыкыште вимоган порядок уке, оборонно - физкультурный паша ок ышталт. Колхозын чапле клубышо, духовой оркестрже уло, а тыгай йӧн улмаштат пытартыш жапыште колхозник-шамыч коклаште культурно-массовый паша йӧршын ок эртаралт.

Комсомольский организаций-шамычын пашаштым перестроитлымашке комсомольский активым кумдан мобилизоватлаш, активым моштен воспитыватлаш — теве райкомол-шамыч деч мо требоватлалтеш. Руководящий комсомольский пашашке самырык комсомолец-шамычым шагал огыл сайлыме. Нунын практический паша опытышт шагал. Сандене нунын пашашке эреак туныктышаш верч райкомол секретарь-шамычлан серьезно полшаш кӱлеш.

Комсомольский активым политически воспитыватлымаш, союзный пашам перестроитлымаште нунылан практически полшымаш—комсомольский организаций-шамычын первостепенный задачышт.

Йошкар-Оласе 5-ше номеран тӱҥалтыш школышто тунемше отличник-шамыч.

Снимкыште (шола гыч пурлашке: Тамара Ефимова, Вова Потапьев, Вова Головкин, Женя Речкина, Галя Шабалина, Юра Опошко. **Фото М. Чуршуковын.**

Примерым ончыктат

„У пасу" колхоз пелен (Моркинский район, Мало-Кушнинский сельсовет) первичный комсомольский организацийым але тений август тылзыште веле организоватлыме. Комсомольский организацийын секретарьже, тудак лудмо пӧрт вуйлатыше, В. Яковлева йолташ комсомолец-шамычым пашашке организоватлен моштымыж дене колхозышто дисциплина пентыдеме, пашаште труд производительность нӧлталалте. Колхозышто пырдыж газетат ок лек ыле, комсомольский организацийын вуйлатымыж дене кызыт колхозышто „КИМ" лӱман пырдыж газета лектеш. Газетын редакторжо — комсомолец Вася Назаров. Пырдыж газета колхозын ситыдымашыжым тӧрлаташ, пашаште сай опытым кумдан шарраш кугун полша.

Комсомолец-шамыч колхоз пашаште примерный да ончылно улыт. Теве чодрам румаште комсомолец - шамыч Васильев Вася, Лузин Витя, Назаров Вася паша нормым 120 процентлан темен толыч.

М. Пуртиков.

Труд производительностьым эше утларак нӧлталына

„У вий" колхозышто (Ново-Торъяльский район) комсомолец-шамычын инициативышт почеш чодра пашашке каяшлан 2 группа дене бригадым организоватлыме. Кызыт тиде бригада чодра пашашке каен. Бригадым комсомолец А. Шестаков вуйлата. Комсомолка - шамыч Е. Глушкова, А. Нагорина, Ул. Ермакова, А. Мамаева да молат чодра пашашке каяш шке желатлышт.

— Пасу пашаште стахановски ыштышна, чодра пашаште труд производительностьым эше утларак нӧлталына,—манын нуно.

П. Яшметов.

Пашаште стахановский темпым огыт волто

Звенигово. Изи Какшан леспромхозысо чодра шупшыктымаште ыштыше кадровый пашазе - шамыч П. Скрипунов, А. Басов, В. Канышев паша нормым 200—250 процентлан темен толыт.

П. В. Сорокин октябрь тылзыште чодра шупшыктымаште 50 паша нормым темен, 694 тенгем ыштен налын; А. Басов 48 паша нормым темен, 672 тенгем ыштен налын; В. Канышев 47 паша нормым темен да 571 тенгем ыштен налын.

Нуно кажне кечын 8 кубометр олмеш 16—20 кубометр чодрам шупшыктат.

И. Казаков.

Пашам соревноватлен ыштат

Параньгинский районысо „Марий" колхозын членже-шамыч Суслонгерский лесоучастокыште чодра пашам ыштат.

Чодра шупшыктышо А. Герасимов ден П. Михайлов йолташ-шамыч 14 кубометр олмеш 18—20 кубометр чодрам шупшыктат. Чодра румаште комсомолка М. Александрова да комсомолец Е. Федоров, Н. Богданов паша нормым эреак 110 — 120 процент марте темат.

А. Иванов.

Неграмотностьым пытарымаш—комсомолын кровный пашаже

Советский власть лиймеке 23 ий жапыште, мемнан элыште калык образований шотышто подлинный революцийым ышталтын. СССР-ыште 1939 ийсе калык переписьын давныйже почеш пӱтынь калыкын составше шотышто грамотный-шамыч (9 ияш гыч тӱҥалын кӱшкыла) 81,2 процентым составитлат. Тиде ик цифрак рашак ончыкта: неграмотность ден малограмотностьым пытарыме шотышто тиде кӱчык жапыште ме пеш шуко ончык каенна.

Лу миллион дене ен-шамыч пичкемышым да невежествым йӧршешак пытарен, грамотылан тунемыныт. Нунын кокла гыч шукыжо ынде средний, даже высший образованийым налыныт. Пытартыш ныл ий жапыште гына РСФСР мучко 7 миллион неграмотныйым да малограмотныйым туныктен лукмо.

Тиде шотышто Марийский республикат пеш шуко ончык каен. Неграмотный ден малограмотный-шамычым тӱжем дене туныктен лукмо. Неграмотность ден малограмотностьым пытарыме пашаште марийский комсомолат шуко полшен, шкенжын кече едасе пашажым тиде паша дене эреак кылден толын.

Но туге гынат, мемнан республика неграмотный ден малограмотный - шамычым туныктымо шотышто моло республика-шамыч деч ятыр шентелан кодын. Неграмотный ден малограмотный-шамычым туныктымо пашам поснак районлаште путырак начар шындыме. Тидым 14—15 ноябрьыште эртыше РОНО да педкабинет-шамычын вуйлатыше-шамычын совещаний пешак раш ончыктыш. РСФСР-ысе просвещений Нарком Потемкин йолташын приказшым РОНО вуйлатыше-шамыч але мартеат кӱлеш семын умлен огытыл. Потемкин йолташ неграмотный ден малограмотный - шамычым туныктымо пашашке кызытак пижаш чыла учительствым да средний школын старший классласе тунемше - шамычым ӱжын, тиде почетный пашаште соцсоревнованийым кумдан шараш кӱштен. А РОНО вуйлатыше-шамыч приказым лудын лектыныт, тыпланеныт, учительство ден тунемше-шамычым тиде пашашке мобилизоватлен огытыл. Комсомольский организаций-шамычат шкенжын инициативыштым ончыктен огытыл.

Теве Параньгинский район мучко 1.255 неграмотный да 1.065 малограмотный шотлалтеш. Нунын кокла гыч 256 неграмотный ден 200 малограмотныйым гына тунеммаш дене авалтыме. Нунылан(ж)ат учебникым (утларакшым татарский йылме дене) ситышын ямдылыме огыл. Тиде районышто даже 43 малограмотный допризывникымат туныкташ тӱҥалын огытыл.

Йошкар-Олинский район мучко 3.071 неграмотный да 1.186 малограмотный уло; Ронгинский район мучко—1.101 неграмотный да 1.084 малограмотный уло. Тиде районышто неграмотный да малограмотный допризывник-шамычым РОНО вуйлатыше Пирогов йолташ производство деч кӱрлын туныкташ кӱштен. Тыгай ситыдымашым кӱчык жапыштак тӧрлатыман.

Неграмотный ден малограмотный-шамычым туныктымаш пашаште комсомольский организаций-шамыч шке инициативыштым ончыктышаш улыт. Тиде пашашке чыла комсомольский активым, чыла учительствым да средний школын старший классласе тунемше-шамычым мобилизоватлыман. Неграмотностьым пытарымаш — комсомолын кровный пашаже.

АКТИВ КОМСОМОЛЬСКИЙ ПАШАШТЕ

„Мемнан комитет-на-шамыч масса дене чот кылдалтмым ыштен шуктыман, активым пашашке шупшман, аппарат кӧргыштӧ бюрократизм ден канцелярщиным пытарыман.“
(Н. А. МИХАЙЛОВ).

Активым эше кумдан шупшаш

Мемнан „Восток“ колхоз пелене первичный комсомольский организацийын пашаже отчетно-сайлымаш погынымаш деч вара тӱҥ гычак вашталте. Кеч могай пашашкат чыла комсомольский массым шупшмылан кӧра комсомолец-шамычын активностьшт кушко. Колхозный производствышто комсомолец Архипов Петр паша нормым 130—150 процентлан тема, Столяров Николай—130 процентлан. Столяров кызыт колхозышто ковюхлан ышта, шке пашашкыже честнын относитла.

Комсомолец Петров Николай ден Попов Павел кугу ен-шамычым туныктат. Нуно кызыт неграмотный ден малограмотныйшамыч кокла гыч 85 процентшым туныммаш дене авалтеныт.

Но комсомольский организацийын пашаштыже ситыдымашат уло. Военно-физкультурный пашам кӱлеш кӱкшытышкӧ шындыме огыл. Осоавиахим организацийын пашажым але мартеат кӱлеш семын огыт вуйлате.

ВЛКСМ ЦК XI пленумын да ВЛКСМ XVI областной конференцийын пунчалышт комсомольский организацийын пашашкыже активым кумдан шупшаш требоватлат.

Ме ончыкыжым осоавиахимовский организацийын пашажым перестроитлашлан комсомольский активым кумдан мобилизоватлена.

Ф. Николаев,
Звениговский район „Восток“ колхоз пелене первичный комсомольский организацийын секретарьже.

Суслонгерский шпалозаводын электромотористше, стахановец П. Ф. Мотовилов йолташ кечаш паша нормым 160 процентлан тема.

Фото М. Чуршуковын.

Активно участвоватлат

Лесосплавын Куярысе каныме пӧртшӧ пелене комсомольский организацийын отчетно - сайлымаш погынымаштыже комсомолец-шамычын культурно-массовый пашаште начарын участвоватлымышт нерген поснак пеҥгыдын палемдыме.

Тиде погынымаш деч вара мемнан комсомольский организацийысе комсомолец-шамыч тидым ушыш налын, каныме пӧртыштӧ кавыше да Куярыште илыше-шамычым культурно обслуживатлымаш шотышто пашашке серьезно пижыныт. Сентябрь гыч ноябрь тылзе марте комсомолец-шамычын вийышт дене Куярский поселкеш 8 спектаклым ончыктымо.

Культурно-массовый пашам сайын организоватлымаште комсомолец М. Коптелин, комсомолка З. Захарова да Н. Малыгина йолташ-шамыч активно участвоватлат.

Кызыт комсомолец - шамыч „Жалость“ пьесым ямдылат.

Г. Захаров,
Лесосплавын Куярысе каныме пӧртшӧ пелене комсомольский организацийын секретарьже.

Практический полыш кӱлеш

Мемнан завод пелесе комсомольский организацийыште чылаже 214 комсомолец шотлалтеш. Нунын кокла гыч 47 ен производствышто пашам ышта.

Комсомолец-шамыч кокла гыч ятырже паша нормым кече еда эртарен темат. Тевe электросварщик комсомолец В. Денисов йолташ, литейный цехыште ыштыше ВКП(б) членыш кандидат Червикова йолташ, механический цехын фрезеровщицыже Е. Петряева йолташ кечаш паша нормым 200 процентлан темат.

Больницыште ыштыше медсестра В. Конина йолташ комсомол линий дене поручатлыме пашам керек кунамат шке жапыштыже да аккуратно шукта. Тудо тений ГСО значкистым 40 енгым ямдылен. Нунын кокла гыч 20 допризывник, 10 домохозяйка. Конина йолташ ГСО значкист-шамычым кызытат ямдыла.

Котельный цехын комсоргшо, комсомольский комитет член В Денисов йолташ комсомольский комитетын керек могай поручений-жымат жапыште аккуратно шукташ тырша.

Мемнан коклаште але шенгелан кодшо комсомолец-шамычат ятыр улыт. Заводоуправлений контора пелене комсомольский группын комсоргшо Пискарева йолташ октябрь ден ноябрь тылзылаште комсомольский погынымашым ик гана эртарен огыл. Пырдыж газетат ок лукталт.

Медсестра Колобкова йолташ Октябрь пайрем вашеш социалистический соревнованийыш ушнен да ГСО значкист - шамычым ямдылаш шке ӱмбакыже обязательствым налын ыле. А шкеже ик занятийымат эртарен огыл.

ВКП(б) историй тунеммаш пашат чыташ лийдымын начар шындалтын. Заводысо 67 комсомолец гыч 17 комсомолец гына партийын историйжым самостоятельно тунемеш. Нунын кокла гычат ятырже 2—3 главамат тунем пытарен огытыл.

Амбулаторийын счетоводшо И. Жарков йолташ, йоча яслым вуйлатыше Муссова йолташ партийын историйжым тунемашлан кече еда ятыр жапым ойырат, нуно уло кумылын пыштен тыршен тунемыт.

Заводышто але трудовой дисциплинат кӱлеш кӱкшӱтыш шындалтын огыл. Ятыр пашазе-шамыч СССР Верховный Совет Президиумын 26 июньышто лукмо Указшым нарушатлат. Пашашке 30 минутлан варaш кодмылан лекмылан Вишняковым, Загородновым да Заворохиным комсомол радам гыч исключатлыме.

Каласаш кӱлеш: комсомолец-шамыч радамат пеш эркын кушкеш. Октябрь тылзыште 11 енгым гына комсомол радамышке угыч пуртымо.

Улшо чыла ситыдымаш-шамычым кӱчык жапыште пытарашлан Звениговский райкомол велым практический полыш лийман.

Евгения Лызлова,
Бутяков лӱмеш завод пелесе комсомольский комитетын секретарьже.

Активын инициативыже кушкеш

ВЛКСМ ЦК XI пленумын да ВЛКСМ XVI областной конференцийын пунчалышт деч вара Звениговский районысо колхозласе, предприятийласе да учебный заведенийласе комсомольский организацийлаште вуйлатымаш да общественный пашаште комсомольский актив шуко кушко. Ончычшо тиде комсомольский активым пашаште вуйлатен моштыдымылан кӧра вуно эре ӧрлыштӧ кодыныт. ВЛКСМ ЦК XI пленумын пунчалже марте ВЛКСМ райком пленум да бюро член шамычлан нимогай поручений пуалтын огыл, 5 внештатный инструктор гыч иктыже веле комсомольский пашаште активно участвоватлен. Садланак чыла пашашкат платный пашаен шамыч гына шуаш тыршеныт.

ВЛКСМ ЦК XI пленумын пунчалже почеш райкомлышто 11 платный пашаен олмеш 3 ен веле кодо. Тӱҥалтыш жапыште тыгай аппарат гына кодмо дене ВЛКСМ райкомышто пашам шуктен кертшашлат тӱҥын огыл.

Но комсомольский организаций-шамыч кокла гыч активым шупшмо дене паша тӱҥ гычак вашталте. Посна комсомолец-шамычын активностьшт, инициативышт кояш тӱҥале. ВЛКСМ райком пелен эреак действоватлыше ныл комиссийым организоватлыме, тиде комиссийлашке верласе организацийла гыч 35 комсомолецым шупшмо. Тиде комиссий деч посна 25 комсомолец ВЛКСМ райкомын внештатный инструкторжылан ыштат.

Тевe Кужмарский неполный средний школышто Г. Иванов йолташ комсомольский организацийын пашаштыже кугун полша. Тиде сельсоветысе первичный организаций-шамычын секретарьышт дене тудо внутрисоюзный паша дене кок семинарым эртарен, калык коклаште 12 докладым ыштен.

ВЛКСМ райкомын Кожла - Солинский кустысо внештатный инструкторжо Ф. Николаев йолташ „Кугунур“ колхозысо несоюзный молодежь коклаште воспитательный пашам сай шындымыж дене 6 енган первичный комсомольский организацийым организоватлен.

Исменецкий неполный средний школышто туныктышо, ВЛКСМ райком пленумын членже Федотов йолташ, Нуктужский кустысо внештатный инструктор Моряков йолташ комсомольский организацийлаште беседым, докладым эреак ыштат. Нуно „Волгынчо“, „У пырче“, „17 парт с'езд“ колхозласе да Исменецкий неполный средний школысо комсомольский организаций-шамычын пашаштым саемдышт. Нине первичный комсомольский организаций-шамыч чыла общественно - политический да озанлык пашаштат поснак активно участвоватлат.

Комсомольский активын, внештатный инструктор-шамычын да ВЛКСМ райком пленум член - шамычын кӱрылтде полшен толмышт дене Шуйка лесоучастыксе (секретарь Киртаев йолташ) да „Путь к социализму“ (секретарь Тимина йолташ), „Восток“ (секретарь Николаев йолташ) колхозласе, Красногорский лесозаводысо первичный комсомольский организаций-шамыч агитационно-массовый пашам, несоюзный молодежь коклаште воспитательный пашам сай ыштат.

Эреак действоватлыше комиссий-шамычат шке пашаштым саемденыт. Тыге ыштымаш комсомольский организацийын пашашкыже чыла комсомольский массым шупшаш, нуным комсомольский организацийын пашаже дене интересоватлаш йӧным ышта. Активын полшымыжо дене тунемме ий тӱҥалме деч ончыч пионер да школьный молодежь коклаште паша дене комиссий 17 школын тунемме ийлан ямдылалтмашыжым терген налын, ситыдымаш-шамычым корандаш полшен. Комиссийын вуйлатымыж денак пионерский отрядлаште отряд совет-шамыч, школлаште ученический комитет-шамыч сайлыме улыт. Тыште комиссийын членже Хлебников, Ручкина, Соснина йолташ-шамыч активно ыштат.

Пропаганда да агитаций паша дене эреак действоватлыше комиссийын полшымыжо почеш первичный организацийлаште 118 докладым, беседым эртарыме. 7 первичный организацийлаште агитаций да пропаганда пашан состояныйжым, активын „ВКП(б) историй краткий курсым“ тунеммыжым тергыме. Тиде комиссийын членже Иванов, Федотов йолташ-шамыч чылаланат примерный улыт.

Культурно-массовый паша дене комиссий шке пашажым Октябрьский революцийын XXIII идалыкшылан ямдылалтме годым чот виянгдыш, 23 клубышто да лудмо пӧртыштӧ культурно-массовый пашам организоватлаш полшен.

ВЛКСМ райком ден первичный комсомольский организаций-шамычын задачышт: комсомольский пашам ВЛКСМ ЦК XI пленумын да ВЛКСМ XVI областной конференцийын пунчалышт основеш виянгден колташлан пашашке шӱдӧ дене комсомольский активым шупшаш кӱлеш.

В. Фомичев,
ВЛКСМ Звениговский райком секретарь.

Лев Николаевич Толстой

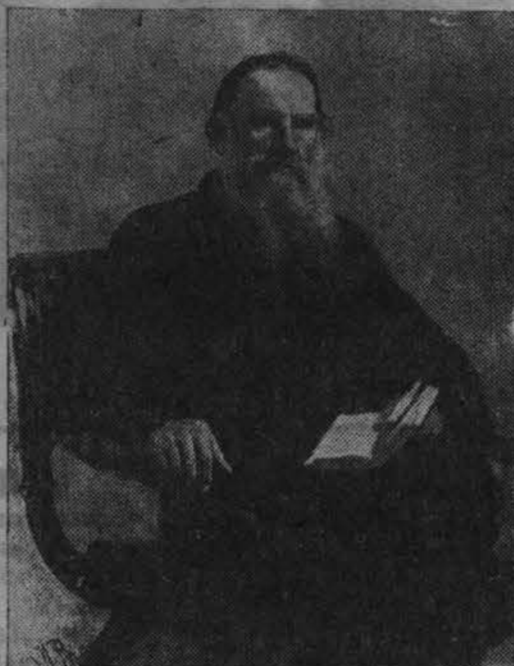
(Колымыжлан 30 ий темын)

Лев Толстойын творчествыже нерген Ленин тыге каласен: „Чыла человечествын художественный развитийыштыже ик ошкылым ончык ыштымаш“. Тудын творчествыже русский историйын пеш кугу да пеш кӱлешан периодшо дене — 1861 ийыште крепостной правам вашталтыме да 1905 ийсе революций кокласе период дене кылдалтын. Толстой шке произведенийлаштыже тудо эпохысо общественный илышын моткоч писе да волноватлыше вопросшо шамычым нӧлталын.

Шкенжын чыла существож дене великий реалист улшо Толстой писательын эн тӱҥ задачыжлан шотлен — действительностьлан верный лияш. Художественный чынлык, искусствын илыш дек лишыл улмашыже—теве мо дене тудын ондаксе ойлымашыже да повестьше-шамыч ойыртемалтыт.

Толстойын художник гай улмашыжын вес ойыртемже—тиде айдемын шӱмжым келгын палымаш, айдемын настроенийжым да переживанийжым, Чернышевский манмыла, „чонын диалектикыжым“ ончыктен моштымаш. Толстой—айдемын психологийжым палыше-шамыч кокла гыч ик эн кугу мастер, психологический романын великий мастерже. Тудын произведенийже - шамыч кӱкшӧ идейностян, образше-шамыч поэтический да монументальный улыт, йылмыже простой да рашкыде.

Лев Толстой „Война и мир“ романыштыже руш калыкын Наполеон ваштареш кучедəлме эпопейжым ончыктен пуэн. Тиде романыште шукертсе жапым ончыкталтын гынат, тудын геройжо-шамыч читательлан нигунамат мӱндӱрла чучын огытыл. Толстой шке геройжо-шамычын кӧргӧ мирыштым, чувствыштым да шонымашыштым моткоч тичмашын, келгын, моштен ончыктен, садланак нуно шкевыштын свежий да человечный улмыштым кызытат йомдарен огытыл. „Война и мир“ романын вийже да художественностьшо дене тангасен кертше произведений мировой литературышто уке.

„Война и мир“ романым возаш тӱҥалмем годым,— манын Толстой,—мыйым „калыкын шонымашыже“ вуйлатыш“. Да тиде чын, русский историйын ик неле да драматический жапшым романыште ончыкташ шонaлтенат, тидым тудо пеш келгын да рашак ончыктен пуэн: калыкын чот шогымашыже гына, тудын сеҥымашке ӱшанле воляже да родиным йӧратымашыже гына мемнан элнам иноземный иго деч арален коден кертыныт.

„Война и мир“ романыште Толстой философский обобщенийын кугу образшым создатлен, тыште тудын историйыште личностьын да калыкын рольжо дек, калык ден война деке ончымашыже отражатлалтын.

Наполеоным, кудым историк-шамыч кӱшкӧ вӧлтеныт да поэт-шамыч моктен мурёныт, Толстой, Кутузов дене тангастарымаште, тудым вес семын ончыктен: Наполеон—лжевождь, планлан, проектлан, стратегийлан гына пеш кугу значенийым ойырен.

„... Народный войнан шувынжо шкенжын чыла грозный да величественный вийже дене тарванынш да нигӧнат вкусшым да правилжым йоддеак, глупый просталык дене, но целесообразность дене, нимомат разбиратлыде талышныш, шыпланыш да чыла нашествийым пытарымешке француз - шамычым пудален шыядыш“,—манеш Толстой.

„Народный войнан шувынжо“ чылан признатлыме европейский геройым сенген.

Тунамсе илышым, событий - шамычым, орлыкым, шемер калыкын пызырналт илымыжым Толстой шке произведенийлаштыже художник семынат сӱретлен ончыктен („Анна Каренина“, „Воскресение“ роман да молат).

Толстойын произведенийже-шамычлан эн чапле, келге да чын оценкым В. И. Ленин пуэн. „Толстой русский революцийын воштончышыжо“ манын Ленин.

Максим Горький шке шарнымаштыже Толстой нерген тыге возен: „Толстой келгынак национальный улеш, тудо русский психикын сложный ойыртемжым шке чоныштыжо моткочак тичмашын воплощатлен...“

Толстой шке произведенийлаштыже пӱтынь эпохым ончыктен пуэн. Калыкын чаянийжым, переживанийжым художественный мут дене сӱретлен почын пуэн.

Толстойын колымыжлан 30 ий эртыш. Тудын великий книгаже-шамычым пӱтынь тӱнямбалсе калык лудеш, вет нуно человечествын вечный спутникше улыт. Советский молодежлан, кудо мировой культурын вершиныжым овладеватла, Толстойын творчествыже висаш лийдымын шуко пуа. Тудо молоджым эртышым палымаш дене пойдара, тудым капитализм деке ненависть духеш воспитыватла.

Л. Мышковская.

Инструкцийым прорабатыватлат

Козмодемьянск. 14 ноябрьыште типографий пеленсе первичный комсомольский организацийысе комсомолец - шамыч ВЛКСМ ЦК-н „ВЛКСМ член ден кандидат - шамычын учетышт нерген“ инструкцийым обсуждатлышт.

15 ноябрь гыч районысо чыла первичный комсомольский организацийлаштат инструкцийым ВЛКСМ член ден кандидат-шамыч коклаште прорабатываташ тӱҥалме.

Ем. Моисеев.

* * *

Звенигово. (Телефон дене). Районысо комсомольский организацийлаште „ВЛКСМ член ден кандидат-шамычын учетышт нерген“ ВЛКСМ ЦК-н инструкцийжым 15 ноябрь гыч обсуждатлаш тӱҥалыныт. 19 ноябрь марте обсуждений 24 первичный комсомольский организацийлаште эртарыме. ВЛКСМ райкомын внештатный инструкторжо В. Лыбаев йолташ Б. - Шигаковский сельсоветысе ныл комсомольский организацийлаште да Нуктужский сельсоветысе внештатный инструктор И. Моряков йолташ кум организацийлаште инструкцийым обсуждатлымашым эртареныт.

ВЛКСМ райком первичный организацийлаште учет пашам саемдашлан верлашке 45 комсомолецым колтен.

И. Казаков.

Эреак действоватлыше комиссий-шамычын пашашт нерген

ВЛКСМ ЦК XI пленумын решенийже основеш комсомольский пашам перестроитлымаш, активный союзный пашашке кумда комсомольский массым шупшмаш комсомолын пашаштыже у организационный формым применятлаш требоватлен.

ВЛКСМ райкомлаште ожно улшо отделже-шамыч олмеш эреак действоватлыше комиссий-шамычым создаватлымаш комсомольский активым пашашке шупшмашын ик тӱҥ формыжо улеш. Комсомолын активный членже-шамыч гыч шогышо, комсомолец-шамычын самодеятельностеш эҥертыше комиссий-шамыч инициативный, пашам ыштен моштышо орган, молодежный масса дене эреак кылым кучен шогышо, комсомольский организаций-шамычын деятельностьыштым XVIII партийный с‘ездын комсомол ончылан шындыме задачшым шуктымашке виктарен моштышо лийшаш улыт. Тиде кӱчык жапыште ятыр комиссий-шамыч пашам активно ышташ тӱҥалыныт да молодежым организоватлен, шӱдӧ дене у комсомолец-шамычым пашашке шупшын моштеныт.

ВЛКСМ Йошкар-Олинский горкомын школьный молодежь да пионер-шамыч кокласе паша дене комиссий (председатель Тимакова йолташ) пионерский активым сайлымаште начар огыл пашам ыштен. Комиссийын членже-шамыч школлаште ямдылалтмаш пашам ыштен толыныт, старший да отрядной вожатый-шамыч дене инструктажым эртареныт, тиде вопрос дене школлаште пырдыж газета лукмашым организоватленыт, угыч сайлыме пионерский активышке ятыр отличник да ударник-шамычым шупшыныт. Кызыт комиссий у пионерский активын пашажым эреак контролироватла да тудлан кӱрылтде полша. Вожатый-шамыч дене семинар регулярно эртаралтеш, комиссий член-шамыч школлашке коштыт, преподаватель-шамычын урокыштышт лиедат, школьный комсомольский организаций секретарь-шамычлан практический полышым пуат. Сай пашан примержылан ВЛКСМ Юринский райкомын культурно-массовый паша дене комиссийжын председатель Зарубина йолташ служитлен кертеш.

Райисполкомысо культурно-массовый комиссий дене пырля лудмо пӧрт, клуб да красный уголок-шамычын телылан ямдылалт шумыштым тергыме. Самодеятельность вечер-шамыч эртаралтыт. Ик вечерыште антирелигиозный тема дене лекцийым лудмо, тидын мӧҥгӧ Юринский поселкысо культбригадын вийже дене концертым ончыктымо. Клублаште, лудмо пӧртлаште пырдыж газета лукмашым организоватлыме, районышто шым драматический кружокым создатлыме.

Моркинский, Горно-Марийский райкомлаште оборонно физкультурный паша дене комиссий-шамычат пашам начар огыл организоватлевыт. Горно-Марийский районышто комсомольский актив дене тылзеш кум гана военный занятийым, молодежь дене военизированный походым эртарат.

ВЛКСМ Оршанский райкомын школьный молодежь да пионер-шамыч кокласе паша дене комиссийже у тунемме ийлан ямдылалтмаште активный участийым приниматлен. Комиссийын чыла членже - шамычым куст шот дене шеледыме. Нуно школласе пионерский активлан эреак полшат, уроклаште лиедат, школьный комсомольский организацийласе секретарь - шамычлан школлаште пашам саемдашлан полшат.

Звениговский райкомолын пропаганда да агитаций паша дене комиссий (председатель Сорокин йолташ) комсомолец-шамычын идейно-политический шинчымашыштым нӧлтен толмыштым терген налмеке, комсомолец-шамычым тунеммашын могай формыж дене авалташ кӱлмым установитлен. Тиддеч вара политический грамотный, примерный комсомолец-шамычым пропагандистлан: Сталин йолташын краткий биографийжым тунукташлан 27 еҥым, политграмотым тунукташ 30 еҥым ойырымо. ВКП(б) историй дене, Сталин йолташын биографийже дене 9 консультацийым эртараш ыштыме.

В. И. Ленинын РКСМ-ын III с‘ездыште ойлымо речьшылан коло ий темме вашеш тиде вопрос дене 58 комсомольский организацийыште докладым, лекцийым ыштыме. Тидын дене 800 утла еҥым авалтыме. Комсомольский организацийлаште СССР Верховный Совет Президиумын Указше-шамычым, партий ден правительствын внутренний да внешний политикыже нерген эреак умылтарат.

Комиссий шке йырже тӱшка комсомольский активым шупшын моштен. Но тидын дене пырля посна комиссий - шамыч ВЛКСМ ЦК X пленум решенийын требованийжым огыт шукто.

Мари - Турекский, Йошкар-Олинский да моло районласе комиссий - шамыч эшеат организационный жапым илат. Мари-Турекский райкомолышто тиде жап марте ик комиссият

(Мучашыже 4-ше стр).

ИНОСТРАННЫЙ ТЕЛЕГРАММА-ШАМЫЧ

Англо-германский война

Германский увертарымаш-шамыч

Берлин, 19 ноябрь. (ТАСС). Германский армийын верховный командованийже увертара: Мемнан кок подводный пуш противникын чылаже 45.220 регистровый брутто-тонн водоизмещенийан 8 вооруженный торговый судныжым вўд йымак волтен колтен.

18 ноябрь вашеш йўдым да тенгече кечывалым германский авиаций Лондон деч посна, Саутгемптонысо портовый ден промышленный сооружений-шамычым, тыгак Центральный Английысе военный завод-шамычым бомбардироватлен. Итальянский пикироватлыше бомбардировщик-шамыч Английын восточный серысе ик олашкыже успешный налетым ыштеныт.

Тенгызыште Английын восточный серже дене 3 тўжем регистровый брутто-тонн тоннажан кок торговый судным вўд йымак волтен колтымо да эше 3 судным чот локтылмо. Икмыняр английский самолет-шамычын йўдым Германийын территорийышкыже налетым ыштымашышт результат деч посна пытен".

Английский увертарымаш-шамыч

Лондон, 19 ноябрь (ТАСС). Авиаций министерство тыге увертара: 19 ноябрь вашеш йўдым германский самолет-шамыч Мерсей эгер лоныштo, Центральный Английысе районлаште да Южный Английыште ятыр вере шуко огыл бомбым кудалтеныт. Материальный энгек да колымаш ден сусыргымаш кугу лийын огыл. Бомба-шамыч пудешталтме дене ятыр пунктлаште пожар лийын, пожар-шамычым вашкен йӧртымӧ.

Ик жапыштак тыге увертаралтеш: английский бомбардировочный авиаций Эльбасаныш (Албания) налетым ыштен. Военный складлашке бомба-шамычым кудалтыме да тыгак бомба-шамыч палемдыме цель улман районышкат волен возыныт, тидын дене кум вере пожар лийын.

Лондон, 19 ноябрь. (ТАСС). Рейтер агентство увертара: 19 ноябрь вашеш йўдым английский бомбардировщик-шамычын кугу огыл соединенийышт Германийын центрыштыже улшо нефтехранилищылашке налет-шамычым ыштеныт.

Американский увертарымаш-шамыч

Нью-Йорк, 19 ноябрь. (ТАСС). Американский печатьын увертарымыже почеш пале, 18 ноябрьыште Лондоныштo кечывалым первой гана воздушный тревога увертаралтын.

18 ноябрь вашеш йўдым германский самолет-шамыч 13 час годым иктын-иктын Английын южный серыштыже улшо ик олам бомбардироватленыт, олалан кугу энгек лийын. Олаште тулым йӧртылш кўлмылан лийын шаланыше зданий-шамыч йымач ен шамычым утарыме шотышто пашам ышташ йӧсӧ ыле. Кунар ен колымым да сусыргымым але установитлыме огыл.

Йошкар-Оласе 5-ше номеран тўналтыш школышто тунемше отличник-шамыч.

Фото М. Чуршуковын.

Радиом колыштыт

Колхозник-шамыч ий еда уланғыныт, нунын культурыштат кушкеш. Теве Оршанский район Великопольский сельсоветысе „Кокшага"колхозын членже тракторист А. Воронцов йолташ тений 500 трудоденьым ыштен. Тидлан тудо ятыр киндым, оксам налеш. Ынде тудын культурно илашлан чыла условийжат уло.

Воронцов-йолташын велосипедше уло, шукерте огыл пӧртышкыжӧ радиом пуртен. Радиом колышташ тудын мӧнгышкыжӧ первый кечыштак 25 ен погынен.

М. Ураков.

Пырдыж газета кугун полша

Звениговский район „Ташнур" промколхоз ден „Энгер вож" колхозышто „Нур ударник" пырдыж газета лектеш. Тиде пырдыж газетым редакторжылан „Ташнур" промколхоз пеленсе первичный комсомольский организацийын секретарьже А. Некрасов йолташ ышта. Тудо пырдыж газета лукмаш пашашке кумыл пыштенак пижын. Пырдыж газетым тылзылан 3 гана сайын оформитлен луктеш. Тышке 32 стенкор эреак возен шога. Нуно тений гына тиде газетышке 163 заметкым пуэныт, нунын кокла гыч 150 заметкыжым пырдыж газетыш пуртымо.

Пырдыж газета колхозник-шамычын сай паша опытыштым кумдан шара, ситыдымаш-шамычым тўжвак луктын, нуным кўчык жапыште тӧрлаташ кугун полша. Теве „Ташнур" промколхозын председательже А. Капустин, бухгалтер Григорьев да счетовод Торощин СССР Верховный Совет Президиумын 26 июньышто лукмо Указше деч вашт пашашке эреак вараш кодын коштмыштым газета тўжвак лукто.

„Энгер вож" колхозын председательже Михайлов государстволан уй, шыл сдатлыме заданийым 1940 ийыште йӧршын тўлен огыл ыле. Пырдыж газета тидланат кўлеш критикым пуэн. Пырдыж газетын критикыже почешак Михайлов уй, шыл сдатлыме государственный заданийым 100 процентлан темен.

И. Казаков.

Эреак действоватлыше комиссий-шамычын пашашт нерген

(М У Ч А Ш)

паша планым иметлен огыл, а комиссийын председательже-шамыч шке членыштымат огыт шинче, ВЛКСМ райком пашам тўналме нерген ала могай указанийым вуча. Тыгак Йошкар-Олинский райкомолын комиссийже-шамыч (агитаций да пропаганда паша дене комиссий деч посна) пашам ышташ тўналын огытыл. Райкомолын секретарьже Калашников йолташ комиссий-шамычын пашашт нерген раш шинча гынат, нуным пашашке шупшын огыл. Районлаште ятыр комиссий шамычын бездеятельностьышт тыште ВЛКСМ райком-шамыч шке пашаштым комиссий-шамычым комплектоватлыме дене ограничыватлалтыныт, а комиссийын пашашкыже кўлеш вниманийым огыт ойыро. ВЛКСМ райком-шамыч тудо положенийым шотыш огыт нал, вет комиссийын деятельностьшо комсомольский организацийын чыла вопросшым авалта, комсомольский организацийын пашаже комиссийын пашаже деч ятыр зависитла.

Эше посна руководящий комсомольский пашаен-шамыч самырык комсомолец-шамычлан порученийым пуаш лўдыт, тиде порученийым шукташлан туныкташ огыт желатле. Вет эреак действоватлыше комиссий-шамыч — ВЛКСМ райкомын ойырлалтдыме ужашыже.

Кызыт комсомольский организаций-шамыч ончылно серьезный задача-шамыч шогат. Кудым разрешитлымаште пўтынь комсомольский актив, комсомолын кажне членже пашам ыштыман. Комиссийын деятельностьшым ВКП(б) XVIII с'ездын шындыме задачыже-шамычым шуктен толмашке виктарен колтыман.

Комсомолец-шамычым идейно вооружатлымаш, комсомольский активлан ВКП(б) историй дене овладеватлымаш вопрос да общеобразовательный уровеньым нӧлтымаш—ВЛКСМ райкомын агитаций да пропаганда паша дене комиссий-шамыч, организацийлаште кажне кечын полшымо деч посна, личный примерым ончыктышаш улыт. Комиссийын председательже але членже шкенжын политический шинчымашыжым ок нӧлтӧ гын, молодежь ончылно лекций да доклад дене ок выступатле гын, комсомолец шамычлан примерым ончыктен ок керт.

Тыгай примерат уло, кунам комиссий председатель шамыч ала кунам налме шинчымашлан ўшанен, систематический пашам огыт ыште. Теве ВЛКСМ Мари-Турекский райкомысо агитаций да пропаганда паша дене комиссий председатель Ворончихин йолташ шошым пропагандист-шамыч курсым тунем пытарымеке тунеммашым кудалтен. Садлан тудо комсомолец-шамыч деч тунемме нерген йодашат ок тошт.

ВЛКСМ ЦК оборонно-физкультурный пашашке комсомольский организаций-шамычын равнодушный отношенийыштым пытараш р боватлен. Мемнан задачына—кажне комсомольский активист физкультурник лийшаш. Тиде задачым шуктымаште районлаште пеш шагал ыштыме. Военно-физкультурный паша дене комиссий-шамыч тиде важный мероприятийым шуктымашке пижын огытыл, а райкомол-шамычын секретарьышт тиде шотышто примерым огыт ончыкто.

Культурно-массовый паша дене ятыр комиссий-шамыч мо дене заниматлымашым йодыт. Кўшнӧ ончыктымо деч посна тиде комиссий ончылан кугу задачым шындыме—республикыште тунемдыме ден шагал тунемше-шамычым туныкташ. Тидым тунам гына шукташ лиеш, кунам тиде пашашке комсомолецым, сельский интеллигенцийым да старший класслаште тунемше-шамычым шупшына.

Школьный молодежь да пионер-шамыч кокласе паша дене комиссий утларакшым пионерский паша дене веле заниматла. А школьный комсомольский организаций-шамычын секретарьже да учком председатель-шамыч дене пашам шагал ыштат.

Комиссийын пашаштыже внеклассный, школьник-шамыч коклаште трудовой воспитаний вопрос, внешкольный учрежденийын деятельностьшо, родитель-шамыч дене паша але кўлеш верым налын ок шого.

Ончыкшым тиде комиссий-шамыч ниве ситыдымаш-шамычым ушыш налын, пашам саемдымыште кўлеш вниманийым ойырышаш.

ВЛКСМ райком-шамыч комиссий-шамычлан полшаш да нунын пашаштым контролироватлышаш улыт. Кунам пашашке шуко комсомолец-шамыч шупшалтеш, тунам комсомольский организаций ончылно шогышо задача-шамычым успешно шукташ лиеш.

Т. Лещенко,

ВЛКСМ обкомын школьный молодежь да пионер-шамыч кокласе паша дене секретарьже.

Отв. редактор—
И. М. САЙТИЕВ.

Э 976 АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Пограничная, дом № 45. № телефона 1—36. 1-ая типография Маргосиздата.

1—11